ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պուլկարիոյ համար
Տարեկան 12 Ֆր.
Վեցամսեայ 6 »
Արտասահմանի համար տարեկան 15 »
Վեցամսեայ 8 »

Ամերիկայի համար
Տարեկան 3 տլր.
Վեցամսեայ 1.50 »

Ծանուցման տողը առաջին երեսին համար 40 և իսկ վերջին երեսի համար 20 սանթիմ ։ Երկու անգամներու համար 20 0/0 զեղջ կըլլայ։
Վառնայի համար մէկ հատը 10 սանթիմ

ՇԱՐԺՈՒՄ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

Նամակ եւ դրամ ղրկել փլիս... Խմբագրութեան հասցէին.

Редакция на вѣстникъ „Шаржумъ"

R. P. Kalémcarian, Mechitharistengasse W. 4. Vienne (Autriche)

a . journal „Charjoum" Varna (Bulgarie)

Արտասահմանի համար մէնքէ)(20 ՍԱՆԹԻՄ)(
Պուլկարիոյ համար մէնքէ)(15 ՍԱՆԹԻՄ)(

Դրութիւնք ետ չեն տրուիր

«ՇԱՐԺՈՒՄ»Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴ ԳՐՈՒՈՂԸ ԲԱԺԱՆԳԻՆԸ ՊԷՏՔ Է ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԷ

ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Այսօր «Շարժում»ը թեւակոխում է իր վեցերորդ տարին։ Ուրեմն հինգ տարիներ անցան նրա գոյութեան օրից. բայց որչափ ծանր տարիներ. . . .

Այս հինգ տարվան մէջ «Շարժում»ը հաւատարիմ մնաց իր նշանաբանին և ծրագրին. կռիւ մղեց արտասահմանում ապաստանած ազատ, սուտ, կեղծ և ազէտ տարրի դէմ, պաշտպան հանդիսացաւ յեղափոխութեան, զբաղվեց յեղափոխական տարրի դժուարին ճամբու վրայ գտնված փշերը, տատասկները, քարերն ու այլ խոչնդոտները մաքրելու գործով և դեռ պէտք շարունակի մաքրել։

Հինգ տարի առաջ, երբ մի խումբ երիտասարդներ որոշեցինք «Շարժում»ը հրատարակել մեր աղտոտ, յեղափոխութիւնը թունաւորող տարրի դէմ պայքարելու համար, չէինք կարծում թէ մեր առջեւ այնքան ծանր գործ կայ. այնքան ծանր, որը կարող էր վհատեցնել. բայց հէնց առաջին տարիների փորձը ցոյց տուեց մեզ որ ցածութիւնը, վատութիւնը, կեղծիքը մեր երեւակայածից աւելի խորն էր թափանցել մեր ժողովրդի զանազան խաւերի մէջ և տիրապետել նրանց հոգիներին ու սրտերին։ Մենք մեզ գտանք սպանիչ իրականութեան առջեւ և փոխանակ թուլանալու, հաստատ որոշումը տուինք մաքառել մեր բոլոր ուժերով, մեր բոլոր եռանդով այն աղտոտ երեւոյթների դէմ, որոնք կատարվում էին կըլանելու այն, ինչ որ հայութեան յոյսը և պարծանքն է կազմում։

Որոշումին հետեւեց կատաղի պայքարը. ազգային սուտ գործիչներ, բարձր դիրք վայելող կեղծ ազգասէրներ, ժողովրդի արիւնը ծծող աշխարհական և կղերական սուտ ղեկավարներ, սրբական անքարոյականացնող ազգային յատկանիշ դարձած մոլութիւններ ենթարկվեցին «Շարժում»ի անգութ հարուածներին։ Շարէ չար իրարու ետեւից «Շարժում»ի հարուածների տակ ընկան սուտ հեղինակութիւնները, տապալվեցին այն բարձրութիւններից ուր հանել էր նրանց խաւարի գերի, մանկան պէս շուտ խաբվող հայ ամբոխը։

Հինգ տարվայ մէջ «Շարժում»ը դարձաւ մի մորակ, որ պրտրտվեց աջ ու ձախ հալածելով այն ամենը ինչ որ վնասակար էր մեր ազատագրութեան, մեր վերածնութեան գործին։ Ու ամեն մէկը, ով որ հանրային գործի մէջ ուզում էր դեր խաղալ կամ խաղում էր, ճիգեր թափեց «Շարժում»ի հարուածներից ազատ մնալու, կամ երբ ստացաւ ուզեց անուշի կապել, իր սխալ քայլերը ուղղել. ով ընդունակ էր ուղղվեց, ով ընդունակ չէր տապալվեց, ոտքի տակ ընկաւ։

«Շարժում»ը հինգ տարվան գոյութեան շրջանի մէջ, իր հարուածողական ուղղութեան միշտ հաւատարիմ մնալով. չը խնայեց ոչ հարուստին, ոչ իշխանին, ոչ բարեկամին։ Սկզբունքի առջեւ զոհվեցին ամենքը, որովհետեւ խմբագրութեանս հաստատ համոզումը և հաւատամքն է՝ թէ հանրութեան օգտի համար աշխատող մամուլը անգութ պէտք է լինի դէպի ամեն մի անհատ, որը ունէ քայլով կամ գործով վնաս է հասցնում հանրութեան։

Այս ուղղութեամբ «Շարժում»ը կարողացաւ դիմանալ. ոչ միայն դիմացաւ, այլ միշտ բարեկամներ, աջակիցներ ու զոհողութեան պատրաստ համակիրներ գտաւ։ Շնորհիւ այդ համակիրների, այդ զոհողութեան և աջակցութեան պատրաստ բարեկամների էր որ «Շարժում»ը չընկաւ իր մղած կատաղի պայքարի մէջ և երբեք ղժբախտութիւնը չունեցաւ կոմպրոմիների մէջ մտնելու։ Հազուագիւտ երեւոյթ մեր մամուլի, մանաւանդ արտասահմանի հայ մամուլի կեանքի մէջ. եւ այդ երեւոյթն է միայն մեր վարձատրութիւնը, որովհետեւ մեզ համոզում է թէ իսկապէս մենք կարողացել ենք որոշ չափով օգտակար գործ կատարել ու «Շարժում»ը էսկապէս գոյութեան իրաւունք ունի մեր կեանքի մէջ.

Այսօր «Շարժում»ը մտնում է ամեն տեղ, ուր որ հայ կայ։ Երիտասարդ մտաւոր և յառաջադէմ ուժեր գուրգուրալով են վերաբերվում դէպի մեր թերթը, որում կարող է հիւրասիրվել ամեն մի անկեղծ, կորովի, թարմ և յառաջադէմ միտք։ Մենք միջոց չունենք որ վարձատրենք այդ մտաւոր ուժերին, և երբեք էլ յոյս չունենք հարստանալու. որովհետեւ ոչ ամբոխի քմահաճոյքին հետեւելու և ոչ հայ դրամատէրերին շոյելու տրամադրութիւնը ունենք։ Մենք թերթը հիմնել ենք աշխատելու և հանրութեան օգտին ծառայելու համար ու յուսով ենք որ մեզ համակրող երիտասարդ մտաւոր ուժերը կըմբռնեն այդ և կը շարունակեն իրենց աջակցութիւնը հանրութեան օգտակար լինելու համար։

ՎԱՐԴՕ

ՄԻ ՊԱՏԱՌ ՀԱ՞Ց ՄԻ՛ ԿՏՈՐ ԵՐԿԱ՛Թ

Հայրենիքի վիրաւոր, արիւնլուայ հողին մէջ ճնշուած, խեղդուած ձայնով հայութեան վերջին մնացորդը, մի՝ պատառ հա՛ց մի կտոր երկա՛թ կաղերսէ… Արեան ծով դարձած այդ երկրին մէջ դիակները անթաղ, մեռելները անհանգիստ, կենդանիները մահ կը սպասեն. բայց հոն միայն կարելի է ունենալ հայու վերակենդանութեան մեծ յոյսը…

Հայու բազմաչարչար երկիրը, ուր կեանքը ապահով չէ, ուր արիւն ու արտասուքը դադար չունի, ուր մայրը իր հոգեհատորի օրօրոցը արիւնոտ կը գտնէ, ուր գիշերը արհաւրապատ, ցերեկը սարսափելի է. ուր արեւը ամոթն կը ծագի, ուր լուսինը աղօտ կը ծնի, ուր արշալոյսը աղօտ կը բացուի… ուր թշնամին կատաղած, անկուշտ մեր արիւնով հայութեան բնաջնջումը կը պատրաստէ. բայց պէտք է գիտնալ որ հոնէ դարձեալ հայու ապագան…

Ո՞վ սորվեցուց մոռացութեան մատնուած հայութեան այն դժբաղդ մասին, ամուր կառչած մնալ հայրենական սիւներուն եւ կամ աւերակներու վրայ նստած, արտասուալի աչերն յառել հեռո՛ւն, հեռո՛ւն հորիզոնի անորոշութեան ծայրին եւ միշտ յուսալ…

Ոչ ոք,

Նոքա՝ սարերի, լեռներու այդ անտաշ տղաները՝ բնութեան անխարդախ զաւակները, հայրենիքի հաւատարիմ զինուորները՝ բնազդօրէն հաւատացած են այդ մեծ յոյսին…

Եւ որքա՞ն խորունկ է այդ հաւատը,

Շղթայի ժանգոտ շառաչը, մահացերի արիւնոտ ճօճումը, բանտի մահաբեր օդն, արիւնարբու դրացիների նողկալի երեսը, թշնամու աւերագործ սուրը ու այդ ամէնը, երբե՛ք, երբեք ապերախտութեան չեն հասցնելու հայրենիքի այդ կենդանի նահատակներուն…

Որքա՛ն խորունկ է այդ հաւատը:

Ցուրտ է դուրսը, ձիւնախառն փոթորիկը լեռները կը սարսեցնէ… արտ ու այգի, սար ու ձոր թուխպ է պատած. ոտքին մաշած տրեխով, հալաւը պատառոտուն… մնութեան այդ սառկոտող պահուն դուրս կուգայ հայ ֆէտային շտապ ու անյողդողդ քայլերով. զինուորի ամբողջ դիւցազնութեամբ, պարտագիտակցի խորին համոզմամբ…անբաւական ռազմամթերքով, հրացանը ուսին, վերջին պաշիկ կուտայ ցրտէն դողացող իր հոգեհատոր զաւակին… Դուրս կուգայ ան, ո՛վ գիտէ գուցէ ա՛լ չըվերադառնալու պայմանաւ… Զըգած գուրգուրացող ծնողք, սիրող կին եւ հոգւոյն մօտ զաւակը… գիտակցօրէն է որ կը թողու կերթայ ֆէտային. պաշտպանելու աւելի խեղճ ու իր բազկին, իր օգնութեան կարօտ եղբայրակիցին…

Հայրիկ՝ ինձի պատառ մը հաց բեր կը թոթովէ սիրուն երեխան… Ա՛խ եթէ կտոր մը երկա՛թ ալ ես ունենայի կը մռնչէ խեղդուած ձայնով երիտասարդ եղբայրը… Կերթայ ֆէտային առանց ետեւ նայելու, արտասուքի, կամքէն անկախ, հոսած չիթը. ամօթ կը համարի սրբելու իր երեսէն…

* *

Իսկ ի՞նչ կընէ արտասահմանի հայութիւնը հանդէպ այն դիւցազնական քաջերուն որոնք հայրենի ազա-

տագնապումի զոհաբերութեան կամաւորներ եղան ու ծնունդներին։ Ու այս պատկերը այժմեան արտասահմանեան հայութեան։

Փճացած երիտասարդութիւն մը՝ ենթարկուած միջավայրի մեղկ ազդեցութեան. գոհ է իր ներկայ կեանքով, երջանիկ է բողերի ծոցին մէջ. Մոռցած է ամէն բան. հայրենիք, ծնողք, կրօնք ու ազգութիւն. գոհ է հոս. ի՞նչ փոյթ իրեն թէ հոն իր մայրը բռնաբարուած, իր քոյրը լլկուած, իր եղբայրը մորթուած, իր ալեզարդ հայրը չամբրուած..., ի՞նչ փոյթը այդ ամէնը, գոհ է արտասահմանի հայ երիտասարդութիւնը բողերի գրկին մէջ...

Գոհ են եւ արտասահմանի հայ մայրերն ու աղջիկները իրենց նոր չրջազգեստով, մօտայի սեպմիրանով ու գունաւոր թաւթպանով։ Երեսնուն ներկ ու բուսրա, ձեռքերնուն փիալէթ ու կլէաչերն, իրենց ամենամեծ մտածումը կը կազմէ... երբեք նախնի հայ գիւղացնուհիներու սեպուհքին եղած լինին կարծես. ժանտախտների անէծքի արժանի այդ նազելի խաթունները հայերէն խօսիլ իրենց ամօթ կը սեպեն, եւ օտար շրջանի մէջ ամէն ճիգ կը թափեն հայ ըլլալնին ծածկելու...

Իսկ պուրժուա՞ն.— անոր դերը պատմական է։ Ի՞նչու յեղափոխութեան օգնէ. մասուն ու եկեղեցի կը շինէ որ անունը մնայ.— և՝ անունիդ թող չմնայ։ Կամ ան ալ չնէր. Իրականութիւնը չտեսնել կը կեղծէ ազգային վրայ լոյս ունենալ չ...ր. Հեռանկարի չհանդուր ու բոլոր անձնուիրական գործերը սրիկայական կանուանէ, նահատակներ կը հայհոյէ, սրբազան շիրիմները կանարգէ, նուիրական նշխարներ ոտքի տակ կուտայ. — միմիայն քսակին բերանը չբանալու համար...։

Արծիւ Արծրունի

Զնրին Եգիպտոս

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Սալմաստ Յունուար 9

Եթէ՞ չեմ սխալվում չատերին յայտնի է, թէ Սալմաստի հայերը սկսեալ 1891 թ. ինչ դեր են խաղացել հայկական յեղափոխութեան ասպարէզ մինչեւ հիմա։

Սալմաստը գտնվելով պարսկա-թրքական սահմանագլխին մօտ, որ տեղից հեշտութեամբ կարելի էր երկիրը մտնել, մանաւանդ այդ գաւառում գտնվում են մեծ թւով հայեր աւելի քան 10,000, այդ յարմարութիւնները աչքի առաջ ունենալով յեղափոխականները աւելի այդ տեղ կենտրոնացան, քան թէ Պարսկաստանի ուրիշ մասերում։

Բայց բաւական չէր այդ յարմարութիւնները, այլ ամենագլխաւորն այն էր որ Սալմաստի հայերը ինչպէս վերեւում յիշեցինք մօտիկ լինելով դըժոխային երկրին և այն տեղից լսելով իրենց հարազատ եղբայրների լաց ու կոծին կրքաբաց սիրով ընդունեցին յեղափոխականներին և ո՛չ մի կերպով չ՛խնայեցին օգնել նրանց այդ սուրբ գործի համար։

Եթէ մանրամասնօրէն գրելու լինինք Սալմաստցիների արած ծառայութիւնը յեղափոխութեան՝ երկար կը լինի և միեւնոյն ժամանակ ձանձրալի ընթերցողներին, բաւական է միայն յիշել մի օրինակ, որը պարզ կերպով ցոյց կտայ Սալմաստցիների ինչ աստիճան ազնիւ վերաբերմունքը դէպի յեղափոխութիւնը։

Չեմ կարծում որ ո՛չ մի հայ անհատի ծանօթ չը լինի Դաշնակցականների 97 թ. Խանասորի արշաւանքը, երբ նա քիչ թէ չատ հեռաքրքրվել է իր ազգային ցաւերով։

Մեզ բոլորիս յայտնի է, որ Սալմաստում պատրաստվեց արշաւանքին վերաբերեալ ամեն ինչ, այդ մասին չեմ կարող գրչի գօ, ու թեամբ արտայայտել Սալմաստցիների ոգեւորութեան չափը և նրանց մատուցած ծառայութիւնը. երեւակայեցէք որ ամբողջ հինգ ամիս ամեն մի տուն 3-4 զինուոր էր պահում մինչեւ արշաւանք գնալը. բացի ուտեստից հագուստեղէն չունեցողին հագուստ, ծխախոտ և նոյն իսկ զէնք և եղան տեղացի երիտասարդներ որոնք մասնակցեցին էլ արշաւանքին։

Բայց աւա՛ղ այդ բոլոր լաւութիւնների փոխարէն մի չարք բազդախնդիր պարոններ ընդհակառակը վարվեցին, ամեն ինչ ոտնատակ տւեցին. չերեւակայած եղեռնագործութիւններ, աւազակութիւններ արին և նոյն իսկ ընտանեկան սրբութիւնը պղծելով յեղափոխութեան վարկը գցեցին Սալմաստցիների աչքից և այսօր իրենց գործերի համար տեղացիներից «Ենիչէրի» անունն են ստացել։

Անհրաժեշտ եմ համարում մէջ տեղ բերելու այդ ենիչէրի կոչւածների մի քանիսի արարքը։ Սրանց մի մասը Հաֆթուան գիւղումն է գտնւում իրենց գաճաճ խմբապետովը. «Արմենական» անւան տակ. Մէկը ճարպիկ խաչագող, երկրորդը՝ հմուտ դաւաճան, իսկ երրորդը՝ կեղծ մուրհակներ շինող, որպէսզի աւելի ազնիւ կերպով հարստահարէ ժողովրդին։

Այո՛ առաջի նախ խաչագող, ահա՛, թէ ի՛նչպէս. Այդ պարոններից մէկը մի չարք զուր սպանութիւններով և աւազակութիւններով չ՛կշտանալով, նախ՝ բերել ուսուցիչ այդ գեղին, կլանում է ուսումնարանի տակոսով տրուած փողերը և միեւնոյն ժամանակ գրադարանապետ գրադարանի 70 թուման (140 րուբլի) պատրաստի դրամագլուխը և աչքի ընկնող գրքերն է յափշտակում։ Բայց սրանք ո՛չինչ. տեսնում է, որ նոյն գիւղի եկեղեցին բաւականաչափ հարուստ է հնութիւններով, ոսկեղէն և արծաթեղէն անօթներով։ Սրանք ձեռք գցելու համար քահանայ է ձեռնադրվում, չը նայած որ «խոնարհեցո-ապրեցոյից» մինչեւ անգամ տեղեկութիւն չ՛ունէր։ Չանցած մի տարի բացի վերոյիշեալ բաները այլ և Աւետարանների վերայ գտնւած խաչերն անգամ պոկում է. ժողովրդի համբերութիւնը ծայրահեղութեան հասնելով դուրս է վռնտում այդ նոր Նիկոլին, բայց ինչ օգուտ, բանը-բանից անցել էր արդէն։ Բայց դէպի այդ խնդիրը, պէտք է ասել, որ գիւղացիքը չատ էլ չ՛նեղացան, այլ ներողամտութեամբ վարւեցին. քանի որ իրենք էլ մի ժամանակ ուրիշների խաչերն էին գողացել և այդ պէտք է ասել, որ վրէժ լուծեց։

Իսկ երկրորդը՝ որ ամենասարսափելին է, սրա ընկերը՝ կանչում է իւրայիններին և աւետիս է տալիս, թէ աղբրք վաղը մեր Սուլթանի ծննդեան տարեդարձի օրն է, և հիւպատոսը (Շահպանդարը) մեզ հրաւիրել է. պէտք է գնանք նրա տունը, և ուրախութիւն անենք։

Ցաջորդ օրը, 12 հոգու չափ հիւպատոսարան են գնում, սկսում են կոնծել Սուլթանի կենացը և գոհաբանական ճառեր խօսել ու պար բռնել։ Դու՛ք ինքնիրդ ասեցէք խնդրեմ, թողած յեղափոխական լինելը մի կողմ, ո՞ր ամենավատ հայը իրեն թոյլ կտայ մինչ այդ աստիճան ստորանալ. ուրեմն այդպիսիները չէ թէ, յեղափոխականներ են, այլ յեղափոխութեան անունը՝ պղծողներ, դաւաճաններ. մի խօսքով ազգային ցեցեր։

Իսկ երրորդը՝ իմանալուն պէս, որ մի նոր պանդուխտ է եկել, իսկոյն պատրաստում է մի կեղծ մուրհակ և տալիս է կառավարութեան. պաշտօնեաները հաստատում են և ուղարկում, թէ քո բացակայ եղած ատենը հայրդ 80 րուբլի փող է պարտք արել և պէտք է տաս, ստիպված կէսը վճարում է կամ ամբողջը, որ ազատվում է։

Մի խօսքով Սալմաստցիների դրութիւնը անտանելի է, ոչ ոք չի ուզում մի զարման տանել, յուսահատված և չը կարողանալով տանել այդ քան զրկանքներ, կամաց-կամաց գաղթում են Ռուսաստան, և մի օր պիտի տեսնենք, որ Սալմաստում այլ եւս ոչ մի հայ չիկայ և եղածներն էլ ուղղակի խոչընդոտներ պէտք է լինին, և տաճկաց կառավարութեան վաղուց կազմած ծրագիրը պիտի իրագործվի և Սալմաստի հայերը բնաջինջ կը լինեն բոլորովին։

Ներկայումս միայն ուրախալի մի բան կայ Սալմաստցիների համար. Դաշնակցութիւնը խիստ միջոցներ է ձեռք առել այդ սանկիւլոտներին (անվարտիկներին) հեռացնելու Սալմաստից և հակառակ պարագային տէռօրի ենթարկելու տեսնենք. Ինչպէս կը լինի։

ԳԱՐԵԳԻՆ

ՀԱԼԱԾՈՂ «ԱՊՐՕ»ՆԵՐՈՒՆ

«Շարժում»ի անցեալ չարաթ օրուան (18 յունվար) թիւին մէջ կեղծ անուան տակ կծկտուցի յարձակողականը կարդացի, անձի եւ դպրոցիս դէմ ուղղուած։

Ցայտնի է թէ «Ապրօ»ին հետ վիճել մեր պաշտօնին եւ սկզբունքին չը վայլեր. բայց հասարակութեան միտքը պղտորող այդ տեսակ թունաւոր գրութիւններ ա՛լ չափը անցան. համը փախցուցին։

Շատ ուրախ եմ Ապրօ որ զիս կը հալածէք, սակայն կը ցաւիմ ձեր եւ ձեր արբանեակներուն բռնած ընթացքին համար. Ի՞նչու այդքան վատթարանանք, ինչո՞ւ նախանձի գեւը մանէ մեր մէջ, Ապրօ՛. Ինչո՞ւ կը փնտռենք մեր չահերը ուրիշի կործանման մէջ. Ի՞նչ սարսափելի գիւտահարութիւն. խարտոց լեզո՜ւ. լո՜ւռ ուսո՛ւլ. Ցիշենք յաւէտ, Ապրօ, որ կիրքը մեզ կը ճիւաղացնէ եւ այն ատեն ազգին թոքը կծող, ուտող մանրէներ կըլլանք։

Դուն չէ՞ք գիտեր Ապրօ որ՝ ծաղրել, խծբծել, ծամծմել, հալածել, պարսաւել, հեռուեւորեր՝ սաել փտած նկարագրի կը վերաբերին. Բարին խորհողը այս բաներէն կը հեռանայ։ Բայց Ապրօ՛ ինչո՞ւ չը համարձակեցար, ճակատդ բաց, անունովդ մականունովդ հրապարակ ելլելու. Մեզ չէ՞ զգալի որ կեղծ անուան մը տակ պահուըտելու կ'երկչոտիս։

Իմ եւ դպրոցիս վրայ յարձակելով, ի՞նչ պիտի չահիք. Ո՞ր դպրոցին արդեօք պաշտպան կանգնած էք։ Ապրօ՛, պարապ տեղը միտքդ դրիր քո՞ բողոքականութիւն հալածելով մեր դպրոցը հարուածել. Ի՞նչ է բողոքականութիւնը. Ի՞նչ են ասոր տուած եւ տալիք մեասներ. Եթէ կրնայիր հայ հասարակութեան առջեւ դնել իմաստասիրութիւն մը այս մասին, հաւանական է մեծ ծառայութիւն մը մատուցած պիտի ըլլայիր ազգին։

Ահա ազատ Պուլկարիոյ մէջ, օտարին հողին վրայ, կը հալածէք ձեր արիւնակիցները, որովհետեւ ձեզմէ տարբեր համոզում ունին կրօնքի եւ բարոյականութեան վրայ։ Եթէ Ապրօ՛, վաղը ձեռքերնիդ անցնի ազատ Հայաստանը, այս ընթացքով ինչե՞ր պիտի չընէք ձեզմէ տարբեր խորհողներուն դէմ։ Կարծեմ թէ նախ եւ առաջ պիտի փակէք հայ Աւետարանականաց բոլոր գոլէճները եւ բարձրագոյն վարժարանները, որոց մէջ տասնեակ հազարներով հայեր եւ հայուհիներ կրթուած են ու կը կրթուին։ Այդ սրբավայրերուն մէջ դաստիարակուած են ու կը դաստիարակուին ձեզ անարգող պատուելիները որոնց ուրուականը մինչեւ անգամ ձեր հանգիստը կը վրդովէ, մանաւանդ անոնց սպիտակ գլխարկները...։

Վա՛յ «գաղափարի ազատութիւն» պոռացող կեղծ գիտնականներուն կեղծ աշակերտները. Եթէ չէք գիտեր, հարկ է գիտնալ որ, ոխն ու նախանձը հաւու մը բոյն անգամ չեն կրնար չինել, ո՛ւր մնաց Հայաստանը վերականգնել։

Իսկ գալով ձեր [illegible]ին՝ ինձ համար յայտնի է սա. Մրջիւ չը գիտցողը կռուիլ կը սորվի. ան որ չը յառաջանար, խոչընդոտ մըն է է արդէն իսկ. Պէտք է բացէ ի բաց ըսել ձեզի որ՝ դուք խաւար կստեղծէք. եւ կարող չէք այդ հրաշքը գործելու։ Ձեռք ձեռքի տանք ու լոյս սփռենք՝ եղբայրնե՛ր. ոլոր մոլոր դարձող ջղջիկներու չը նմանինք։

Ո՛ր ան խելքը պիտի հաւատայ քեզի Ապրօ՛, երբ որքան սղայ, այնքան դասարան կայ ըսելով, ինքզինքդ անճարպիկօրէն խայտառակ կընես։ Թէպէտեւ թիւերու հետ գործ չունինք, սակայն մեր դպրոցին մէջ ոչ թէ 15-20 այլ լման 30 հատ աշակերտներ կը գտնուին. մեզ համար «ընդունակ» աշակերտներ ամէն բանէ վեր են։ Ասոնք են դպրոցի մը կենդանի վկաները։

Ապրօ՛, դուն կը խոստովանիս թէ մեր դպրոցը «ընդունակ» աշակերտներ կը գտնուին, թէ մեր կրթարանը «փառաւոր տուներու» մէջ, թէ եւրոպական երեք կարեւոր լեզուներ կը սորվեցնենք եւ թէ սուրբ գրոց դասեր կուտանք։ Ձեր հալածանքը մեզ պատիւ կը բերէ։ Խեղճ Ապրօ, խամրոցի մէջ ընդունակ աշակերտներ տեսնելը. վառած փուռի մէջ բուսած, ծաղկած վարդի տունկեր տեսնելու չափ հակառակ բաներ են։ Զիջում ըրէ եւ ընդունէ՛ որ բողոքական երկիրներու մէջ դաստիարակութիւնը գրեթէ կատարելութեան հասած է։ Այսօր Հայաստան եւ փոքր Ասիոյ ամէն կողմ գոլէճներ եւ բարձրագոյն վարժարաններ լ՛ցուած են լուսաւորչական ազգայնոց զաւակներով։ Այդ գոլէճները ժամանակին հալածուեցան մոլեռանդ եւ նախապաշարեալ ժողովուրդին ձեռքով, իսկ այսօր նոյն հաստատութիւնները

Հայ ազգին ճակատագիրը որոշելու սահմանուած Նուիրական վայրեր են։ Ինչո՞ւ ուրեմն Ապրօ. փոխանակ ժողովուրդին մէջ եղբայրասիրութեան եւ ազատամտութեան վեհ զգացումները մշակելու, մոլեռանդութեան, կրօնքի խտրութեան եւ ատելութեան կայծերը կարծարծես։ Ամիկայ աններելի հրձիգութիւն մըն է։

Լաւ գիտէիր որ մեր գպրոցին մէջ կատարեալ ազատութիւն կայ, եթէ աշակերտը ուզէ ժողովարան կերթայ, եթէ ուզէ չերթար. ի՞նչու քու գիտութեանդ հակառակ կը խօսիս։ Բռնութիւնը հալածողներուն յատուկ է։ Մենք անկախ համազում կը մշակենք. մանաւանդ որ մեր ու մեր աշակերտներուն գացած տեղերը, մեր անուան ու մականուան չափ յայտնի տեղեր են։

Պիտի չը մոռնամ ըսել որ Ապրօ՛ «Ազգային կրթութիւն» ըսելով ժողովուրդին խոհեմ դասակարգին բան մըն ալ չէք կրնար կլլել տալ։ Ի՞նչ է ազգային կրթութիւն. միթէ երկու երեք երգ երգե՞լ է ազգային կուչուած կրթութիւնդ։ Մի խաբուիր, երգով, եղանակով՝ Հայաստան չազատիր։ Ապրօ՛, սովէ՛ եւ պատմէ՛ քու արբանեակներուդ որ առանց մարդասիրական կրթութեան, ազգային կրթութիւնն սկզբնապէս անկարելի է։ Հայաստանը հայու կարօտ չէ. Հայաստանը ՄԱՐԴ հայու կարօտ է։ Մարդ կրթելու ճարը գիտէ՞ք, անիկայ պատմեցէք ժողովուրդին. առանց բարոյական ոյժ մը ապահովելու, իւրացնելու, բիրտ ոյժ գործածելու խաբուսիկ երազներովը մի տառապիք. լաւ գիտցէք որ Ինչ որ ալ գըրէք, ինչպէս որ ալ դրէք, ժողովուրդը ձեր բառերուն չը պիտի խաբուի. անոնք խօսքերուն հետ մարդ եւ խրատներուն հետ վարք ու բարք կը փնտռեն։

Խելքս չը հասաւ բայց, Ապրօ՛, ինչպէ՞ս ելար, «տեղի ունեցածները աղայական բաներ էին» ըսիր, հանդէսին մէջ խօսուած տրամախօսութեան վրայ առանց տեղեկութիւն մը տալու. Միթէ ժողովուրդը «տէվէ՞» կարծեցիր եւ անոր բերանը ուզածդ նետելու աշխատեցար, նայինք թէ ժողովուրդն ալ քու բերնէդ ելածը «փէրմանդի պէս պիտի ընդունի։ Դոնէ՛ Հերովդէսին դերը հասկնայիր. անոր մէջ շատ բաներ ըսուեցան արիւն ծծող թագաւորներու մասին։ Ուրեմն զարմանալի չէ որ Եւրոպական քաղաքականութեան մասին ըսուածն ալ չես ըմբռնած. շատ պարզ էր սակայն մեր ըսածը։ Եւրոպան քրիստոնէական քաղաքականութեան մը չը հետեւիր. քանի որ քրիստոնեայ եւ մարդասէր կարծուած Եւրոպացիին թնդանօթը արդարութեան համար չը գոռայ, անշուշտ թուրքին ու քուրդի «քէօր» դանակը «քէսքին խըլըճ» եղաւ. այս իմաստով եւ այս բառերով եղած ա. տենախօսութիւն մը ծաղրելու չափ նենգոտելը՝ սարսափ կազդէ վրաս։

Իսկ կուգայ Ապրօ, որ գուն ուրիշին վիզէն կախուած բոժոժիկ մը ես, որ կամքիդ ու խղճիդ հակառակ ելար այդպիսի զօղանջիւն մը թող տուիր բապարակը։ Կը յուսամ թէ ամբոխապետդ քեզմէ շատ գոհ մնաց։

Վերջապէս Ապրօ քիչ մը զգաստանալու եւ մեր տուած կրթութեան վրայ ալ փոքրիկ գաղափար մը կազմելու համար՝ միւս անգամ ինձի եկուր, եւ մեր՝ այդ «ընդունակ» աշակերտներուն արտասանած ճառերէն Հայն ու Հայաստան եւ Մարդն ու նկարագիրը գլխուդ վրայ կարդամ. գուցէ այն ատեն պիտի հասկնաս որ «խթանի դէմ կից զարնելը», մարդու գործ չէ։

Հայկ Ե. ԵաՀտմեան

25 յունվար 1903

Թիֆլիս

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հաճեցէք հրատարակել ձեր պատուական թերթին յառաջիկայ թուոյն մէջ Արմ. տէր Սարգիս Ղ.սրիրեան հոր ձեռամբ Ռուսիոյ մէջ կատարած հանգանակութեան ներփակ ցուցակը.

Նովարոյսիսի քաղաքին հանգանակուած

Յովհաննէս Էլմասեան, 5 ռուբլի Երիվանցի տղայք ի Նովիզավոտ Ա. քաղաքում 25 ռուբլ. գումար 30 ռուբլի.

Էքաթերինոսարին հանգանակուած

Ա.Սեսեան 100 ռուբլի. Եղբարք Թորոսեան, 150 ռուբլի. Զերաղեան Խարախբալեանց 50 ռուբլի. Ա. Թէմիրճեանց, 10 ռուբլի Սարգիս Խարագիւլեանց 25 ռուբ. գումար 335 ռուբլի.

Թիֆլիզ քաղաքին հանգանակուած

Մութաֆով (Մանթաշով քէրվանսէրոյ թիւ 135) 25 ռուբլի Տօքթօր Վահան Արծրունի 5 ռուբ. Պանքէր Փիթոյեանք 50 «

« Ի տնօրէն Ա. Փրիտօնեան 10 ռուբլի, Պանքէր Փիթոյեանքի գրագիր Արարատեան 5 ռուբլի Իգ. Տէրեան 10 ռուբլի Տ. Էնք 5 ռուբլի Ա. Մէլիքազարեան 40 ռուբլի, Էնֆիէճեան, ծխախոտի գործարանատէր 10 ռբլ. Մօիսէ Մարտիրոսեան 5 ռուբլի Հայ ՈՄՆ 5 ռուբլի ՈՄՆ Վ.ի Արսէն Էքսբանիկից 15 ռուբլի Պ. Ց. Արսլանեան 5 ռուբլի, Աբգար Յովհաննէսեան 10 ռուբլի Ա. Աւլէքսանեան 10 ռբլ. Մ. Թաւատեան 10 ռբլ. Ա. Միրիմանեան 5 Պօղոս Ղամբարեան 10 ռուբլի Տիկին Եկիսաբեթ Միրզաեան 20 Եղբարք Դէորգեան 10 ռուբլի, Յարութիւն Միսիրեան 10 ռուբլի ՈՄՆ 5 ռբլ. Ա. Կիւլպէնկեան 10 ռբլ. Մօփուս (պարսկահայ մը) 1 ռբլ. ՈՄՆ, (Նշան Սիմոնեանի ձեռամբ) 11 ռուբլի Տօքթէօր Աղամալեան 5 ռբլ. Տիկին Զըթախեան 10 ռբլ. Բժշկապետ Դաւասարդեան 5 ռբլ. Մանասլեան 5 ռբլ. գումար 342 ռուբլի.

Ռասբոլկն հանգանակուած

Եղբարք Յունանեան 50 ռուբլի

ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ՃԱՄԲԱՆ

Սեւ, դաժան մութը պատել էր աշխարհին։ Երկինք ու երկիր իմ թանձած միապաղաղ սեւ գանգուած էր ներկայացնում։ Ես կանգնած էի, բայց ո՞ւր ինքս էլ չը գիտէի. Իրականութեան մէջ թէ երազում էի գտնվում, այդ էլ չէի կարողանում որոշել։ Ցանկարծ, բնազդմամբ ոտքս շարժեցի. այդ շարժումից ոտքս մի քարի կտորի հանդիպեց, որը գլորվեց դէպի վար։ Քարի գլորումը տեւեց մի երկու վայրկեան եւ դրանից ես հասկացրի որ գտնվում եմ ոչ է խորխորատի բերանին, ու մի անզգոյշ քայլը կարող է ինձ կեանքից զրկել։

Երեւակայութեամբ անդունդի մէջ ընկնելու տպաւորութիւնը սարսափելի եղաւ. մարմինս փշաքաղվեց. քրանքի ոտը կաթիլները, փոքրիկ գնդակների ճնշումով, սկսեցին ճակատիցս վար սահել. ես մի քանի անգամ կեանք տուի, կեանք առայ։

Բարեբախտաբար բնութիւնը գթած ինձ. յանկարծ մի ուժեղ քամի բարձրացաւ, փարատեց խաւարը ու հորիզոնում դուրս սողաց լուսինը անտարբեր վեհափառութեամբ։ Լուսաւորվեց և անդունդը, ու իմ առջեւ բացվեց մի զարհուրելի տեսարան։

Անդունդի մէջով գալարվելէն սոսկում էր մի թանձր կարմիր հեղուկ։

— Անշուշտ հայոց աշխարհի ձորերից մին է, անցաւ մտքովս, և այս կարմիր գետը հայ արիւնից է կազմվել. ծերերի, կանանց, մանուկների արիւնից։

Տեսողութիւնս ամբողջովին լարելով աչքերս մխեցի հեղուկի մէջ. Նրանում լողում էին մեծ ու փոքր գլուխներ և մարմնի մասեր։

— Հայ գլուխներ են, ձեռքեր և ոտքեր, կտրված թուրքի, չերքէզի, քրդի սրելով, գաշոյնով ու կացինով։ Հեռանամ այս տեղից, չշնչեցի. հեռանամ, որովհետեւ այս տեղ մահն է թագաւորում ու ջրի տեղ արեան գետ է վազում։

— Ո՞ւր ես փախչում, վատասիրտ հայ։ Իջիր վար. խմիր այս արիւնից, որ քաջերից է թափվել. Զօրաւոր և ուժով կը լինես. գազան կը դառնաս։ Եւ ժամանակ է որ ամէն մի հայ գազան լինի։ Լավեց անդունդի միջից։

Սարսափահար անդունդի մէջ նայեցի։ Ինձ թւաց որ կարված, արեան գետի մէջ լողացող գլուխներից մին է ինձ ձայնում։ Բայց եւ այնպէս նայեցի դէպի վար. անդնդի կրծքին կանգնած էր մի ալեւոր ծերուկ. նրա սպիտակ գանգուրները փայլում էին արծաթի պէս, բարձրահասակ էր եւ պատսպարված վարդի պէս կարմիր զգեստների մէջ։ Աչքերը փայլում էին զոյգ աստղերի նման։ Նա ակնածելի էր շատ եւ պատանու պէս առոյգ։

— Ո՞վ ես դու, ծերուկ պատանի, դահիճ է՞ս, ի՞նչ։ Արդեօք այս արեան գետը քո զոհերի արիւնից է կազմվել։ Ի՞նչ ես չինում այս մարդկային սպանդանոցում։ Հարցրի ես։

— Ո՞վ եմ ես։ Ազատութեան Ուղեցոյցը։ Իսկ այս արիւնահոս անդունդը ստրուկ ժողովրդների Ազատութեան Ճանապարհն է։ Չէ եղել մի գերի ժողովուրդ որ առանց այս ճամբովը անցնելու կարողանար իր ազատութիւնը վերստանալ։

Մի փախչիր. քանի որ այստեղ ես եկել, եկ տանեմ քեզ այս ճանապարհով. հասցնեմ քեզ Ազատութեան կրճին, որ տեղից այս կարմիր հեղուկը սեղմվելով, ուռչելով դէպի ազատութիւն է թռչում։

— Ոչ, ծերուկ. սարսափելի է քո Ազատութեան Ճանապարհը. քստմնելի է այս արեան գետը, անուելի է այս սպանդանոց անդունդը. ես անկարող եմ այդտեղ իջնել. անկարող եմ արեան ու դիակների ետեւից գնալ դէպի Ազատութիւն...

— Եկ, ստրուկ հայի զաւակ. արեան գետի մէջ լողացողները քո քաջ հայ եղբայրներն են. նրանք քո հայրենիքի փրկութեան կարապետներն են. իրենց սեփական արեան մէջ լողալով ձեր ազատութեան ճամբան են հարթում. դու մի մտիր արեան գետի մէջ, որ փրկութեան աւազանն է. ես քեզ գետի կողքովը կը տանեմ։

Համաձայնեցի ու սկսեցի վար իջնել անդունդի մէջ. ծերուկը առաջ վազեց. գիմաւորեց ինձ եւ թեւիցս բռնելով, սկսեց ինձ տանել դէպի առաջ։ Լուսինը աւելի բարձրացաւ ու լուսաւորեց Ազատութեան Ճամբան, արեան գետը. գետում լողացող գլուխների մէջ ինձ ծանօթ հայ դէմքեր երեւացին եւ ես ուզում էի ծերուկի հետ խօսել այդ մասին, երբ նա ինձ նկատեց.

— Ի՞նչ ես միայն արեան գետին նայում. շուրջդ էլ դիտիր։

Ծերուկին հնազանդեցի. շուրջս ամէն տեղ մարդկային մսաթափ, շորացած ոսկրներ էին թափված. գանգեր, բազուկներ եւ սրունքներ։ Սարսռեցի։

— Թո՛ղ ինձ, ծերուկ։ Չեմ կարող քեզ հետ դալ. չեմ ուզում տեսնել Ազատութեան կիրճը. դիմեցի ծերուկին։

— Գնանք ստրուկ հայ. այս ոսկրները Ազատութեան ճամբով գնաց ազգի ազատասէրների ոսկրներն են. մի մի կոթողներ ազատութեան համար կանգնած. երբէք չեն մաշվի. երբէք չեն փլուի. երբէք հող չեն դառնայ. Դրանց արիւնից կազմված գետը վաղուց չորցել է. դրանց յաջորդները արդէն ազատ են։ պատասխանեց ուղեցոյցը։

— Թող ինձ ծերուկ. այստեղ միայն արեան ու մահու հոտ է փչում։ Հոգ, քար եւ օդ արիւն ու մահ են փչում. չեմ ուզում այս ճամբովը գնալ։

— Գնանք, հաւաքիր ուժերդ. դիմացիր. քիչ մնաց. ահա, լաւ դիտիր, կիրճը երեւում է. միւս կողմն էլ է երեւում. լուսաթաթաղ մի տարածութիւն։ Այնտեղ միշտ արեւածագ է։

Ծերուկին քայլերը արագացրեց ու ինձ քարշ տուեց իր ետեւից։ Եւ իսկապէս մնք հասանք մի նեղ կրճի, որի երկու կատարները գրեթէ իրար միացած հազիւ մի նեղ ճեղք էին թողել. կրճի դէմ արեան գետը ուռչելով, գալարվելով, փրփրելով, սեղմվելով սահում էր դէպի միւս կողմը։ Կրճի կատարի ճեղքից հազիւ նկատել կարողացայ մի լուսավառ տարածութիւն, ողողված կենսարար լոյսի բոլոր գոյներով։

— Ահա այնտեղ է Ազատութիւնը. տեսնում ե՞ս. ասաց ծերուկը.

— Տեսնում եմ. ես էլ եմ ուզում այնտեղ գնալ. ազատ լինել. պատասխանեցի ես եւ ապրել այն լոյսի մէջ.

— Գնա, միայն այս արեան կատաղի յորձանքի մէջ պէտք է ընկնես. ուրիշ ճամբա չը կայ. եւ էլ չես կարող դառնալ, որովհետեւ ես եւ դարձնելու պաշտօն չունեմ.

ՎԱՐՈ

Ակռայեան 5 րուպլի Ռ Ճ, նոյն վաճառատան մէջ 1 րուպլի. Յովսէփեան 5. րպլ. Յ. Արամեան 6 րուպլի. Ընկ. Յովհաննեան 5 րպլ. Զարմէեզան 25 րուպլի. Պալեան 10 րպլ. Իսահակ Թոփալեան 5ր. Յ. Կարակեան 5 րուպլի Հակոբեան 5 րուպլի Չէրնովեան եղբարք 10 Եղբարք Ֆէտոօղլուեան 10 րուպլի Անպէտեան Անանեան 25 րուպլի Աղղբեան 5 րուպլի Եղբարք տէր Յարութիւնեան 5 րպլ. Սաթէսօֆ, 2 րուպլի Ղազարեանօֆ 1.50 րպ. Վասիլ Իօրօֆ 2 րպլ. Քայեանց 2 Սարգիս Քուրչեանց 5 րուպլի. գումար 189.50 րուպլի

Արմաւիր քաղաքէն հանգանակուած

Ի. Գասպարեան 25 րուպլի Եղբարք Սէֆէրեանց 30 րուպլի Յովսէփ Կուսիկեանց 5 րուպլի տիկին Տիկին Ասլանեան 10 րուպլ. Յարութիւն Թորոսեանց 25 րուպլ. Եղբարք Ճամալեանց 15 րուպլի Առաքել Օհանեան 5 րուպլի զա Քուչէքովա 3 րպլ. Նիկողոս Շահնազարեանց 25 րուպլի Մելքոն Սարգիսեանց 20 Աւետեան (Արմաւիրում) 25 րպ. Ս. Բաբաեանց 25 րպ. Յունանեան Աղաբէկեանց 25 րպ. Ալավէրտեան 5 րպ. Գասպար Մուրատ Զայեան 20 րուպլի Եղբայր Թաշէտեան 5 րպ. Յովսէփ Զաչօփէնց 25 րպ. Մատթէոս Գուրչեանց 10 րպ. Պետրոս Գասպարեան 10 րպ. Յովհաննէս Էկորեանց 25 րպ. Մելքոն Այվազօֆ 10 րպ. Մարիամ Քէմէրեանց 10 րպ. Գաբրիէլ Այվազեան 22 ր. գումար 380

ՕՏԷՍԱ քաղաքէն հանգանակուած

Գրիգոր Նազարօֆ, բժիշկ 25 Առաքել Յունանեան 20 րուպլի Զարեհ Յ. Սարգիսեան 10 րուպլի Լ. Գաբաչեան 10 րպ. Ս. Աստուածատուրեան 20 րպ. գումար 85 րուպլի

ՊԱԹՈՒՄ քաղաքէն հանգանակուած

Արաքս խմբի կողմէն 27 րուպլ.

Ընդամէնը

Արմաւիրէն	380	րուպլի
Օտեսայէն	85	«
Պաթումէն	27	«
Նովոռոսիյսկէն	30	«
Եկատերինոսլաւէն	335	«
Թիֆլիզէն	342	«
Ռոստովէն	183.50	
Գումար	1388.50	

—ՃԱՆԱՊԱՐՀԱԾԱԽ—

Թաղական խորհրդոյ կողմանէ յանձնուած տէր Սարգիս հօր առ հաշիւ 150 րուպլի տէր Սարգիս հօր ներկայացուցած ընդհ. ծախս (221 րպ. 46 կոպէկ) րպ. 71 46 221 46.

Զուտ արդիւնք հանգանակութեան րուպլի 1167.04

Ի դիմաց Թաղ. խորհրդոյ

Ատենադպիր Ատենապետ

Ս. Գաբրիէլեան Յ. Մ. Թովմասեան

Հանգանակիչ քահանայ

Սարգիս Քահանայ Ղարիպեան

(Կնիք)

Վառնա 28 յուն. 1903

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

—o—

Ներկայիւս կուգանք հրապարակաւ ծանուցանել թէ տիար Թորոս Փափկեանի հօրանեաց հանդէսին մէջ պարոն Գալուստ Մարտիրոսեանի ձեռամբ ի նպաստ ընթերցարանիս կատարուած հանգանակութեան արդիւնքը՝ 7 լէվ 10 սանթիմ, շնորհակալութեամբ ստացուած է։

Վարչութիւն „Բաբկէն Սիւնի“ ընթերցարանի

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Պատրիարքին վրայ փորձ ընողին դատը տեսնուեր է. երիտասարդ Խաչիկեան մահուան դատապարտուեր է. ինչպէս և փախած Գաբրիէլեան անունով մէկը. երկու ուրիշներ ալ մշտական բերդարգելութեան դատապարտուած են, իսկ հինգերորդ մը արդարացած է։

Խաչիկեան թէև խնդիրը անձնականի վերածած է բայց և յայտնած է որ պատրիարքը իր ազգական տէր Ներսէսեանին և պալատի քարտուղարներուն մէկուն ձեռքին մէջ խաղալիք դառնալով ժողովուրդը կը հարստահարէ և անոր շահերը երբեք չը պաշտպաներ։

— Անցեալ շաբթու մէջ տեսնուեր է նաև Պալիօզեանը սպաննողին դատը „Իսթինաֆ“ դատարանին մէջ, Իզմիր։

Պետրոս Աշիզօֆ, դատապարտուեր է մահուան. Հայկ ցմահ բերդարգելութեան. Մինաս Մարգար և Աղնիւ ազատ արձակուած են։

Դատը թողուած է Պոլիսի „Թէմիզ“ դատարանին։

—Հունգարիայի հայերը զարթնումի նշաններ ցոյց կուտան։ Դաշնակցական գործիչ մը՝ Միքայէլ Վարանդեան յաջողեր է հոն հայերը շահագրգռել ազգային վիճակով, որուն հետեւանքը եղած է որ շատ մը ստորագրութիւններով դիմած են Աւստրո— Հունգարիոյ քանի մը երեսփոխաններու, որ երեսփոխանական ժողովին մէջ հայկական հարցի մասին հարցապնդումներ ընեն։ Նոյն իսկ փոքրիկ գումարներ ալ ղրկած են Դրօշակի խմբագրութեան։

— Քանի մը կարեւոր ու ազդեցիկ ֆրանսացիներ մօտերս միթինկ մը պիտի սարքեն կառավարութեան առաջարկելու համար որ հայկական խնդիրը Մակեդոնականէն չզատուի և երկուքի լուծումը միասին պահանջուի։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ

Կառավարութիւնը զօրք կը հաւաքէ Մակեդոնիոյ մէջ. պատերազմի պատրաստութիւններ կը տեսնուին։

— Պոլսոյ ռուս և Աւստրիական դեսպանները կալմեր են Մակեդոնիոյ բարենորոգումներուն ծրագիրը և ղրկած են իրենց կառավարութիւններուն. երբ կառավարութիւնները հաստատեն այդ ծրագիրը, այն ժամանակ երկու դեսպանները զայն պիտի յանձնեն Բ. Դրան և գործադրումը պահանջեն։

Այդ ծրագիրը առանձին բան մը չի ներկայացներ և բաւարարութիւն չը պիտի տայ Մակեդոնացիներուն։

— Նոր վէզիրին դէմ ընթրիկներ կան. մայրաքաղաքի բարձր շրջանակներու մէջ լուր կը պտտի որ վէզիրը շուտով պաշտօնանկ պիտի ըլլայ։

—Իտալիոյ և Թուրքիոյ միջեւ նոր ընդհարում մը տեղի ունեցեր է. Բրէվէզայի մէջ թուրք ժանտարմները իտալացի մը բռնաբարեր են. իտալական կառավարութիւնը 5000 ոսկի տուգանք, ժանտարմներու պատժուիլը և Եանինայի վալիին ներողութիւնը կը պահանջէ Բ. Դռնէն։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Պատերազմական նախարարը շրջաբերականով մը սպաներու խստիւ պատուիրած է ոչ մի կերպ չը մասնակցին մակեդոնական գործերուն։ Ամեն մի սպայ խիստ պատժի պիտի ենթարկուի եթէ պաշտօնը թողու և մասնակցի մակեդոնական ապստամբութեան։

—Այսօր Սօֆիայի մէջ պիտի ըսկսի Մեղադրուող նախարարներուն դատը։ Դատին պիտի մասնակցին բազմաթիւ դատաւորներ, 100էն աւելի վկաներ։ Մեղադրականը ընթերցումը միայն երկու օր պիտի տեւէ։ Դատին ներկայ պիտի ըլլան տոմսերով։

—Պուլկար բոլոր թերթերը համակրանքով կը խօսին հանգուցեալ Դարավէլօֆի մասին։

ՌՈՒՍԻԱ

Պետերսպուրկի մէջ Ցարը և Ցարուհին կառքով մը զբօսնած միջոցնուն, քիչ կը մնայ որ երկու փոքրիկ մանուկներ կառքին տակը իյնան. Ցարը իսկոյն կառքէն վար կը թռչի և գրեթէ ձիերու ոտքին տակէն կազատէ մանուկներէն մին. իսկ երկրորդը արդէն ինքնիրեն, ազատած կըլլայ։

— Եւրոպական թերթ մը կը հաղորդէ որ Ներքին գործոց նախարար Բլէվէին և ելեմտից նախարար Վիթէի մէջ համաձայնութիւն կայացեր է այս աշնան Զէմսթվօի ներկայացուցիչներէն խորհրդատու ժողով մը կազմել երկրին կացութեանը մասին խորհրդակցելու համար։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

—

ԵՐ.Ա.Թ.— Ձեր բոլոր ղրկած թղթերը ստացուած են և մեր քովը կը գտնուին։

ՀԱՅ ՄՍԱԳՈՐԾԱՑ
ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ԱԹԱՆԵԱՆԻ

Պալըգ բազար սոկինի խանութը. թիւ 7

Կը ծախենք կովի, քըվըրճըքի միսեր և մասնաւորապէս լաւ տեսակ արածուած կենդանիներ կը մորթենք և չարունակ թարմ միս պատրաստ կը գտնուի մեր խանութը ամէն ժամանակ. Գին դիւրամատչելի և ուղիղ կշիռ. 4

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՆՇԱՆԱՒՈՐ ՎԻՊԱՍԱՆՆԵՐԷՆ ԼՈՒԻ ՆՈՒԱՌԻ

ԱՆԻԾԵԱԼ ՊԱՆԴՈԿԸ

Դերաղանցապէս հետաքրքրաշարժ

Առաջին մասը լոյս տեսաւ

Երկրորդ հատորը սկսաւ հրատարակուիլ

Ամէն դասակարգի դիւրամատչելի ըլլալու համար՝ գիրքը երկու մասով երեւան կելլայ (մէկ հատորի մէջ) եւ ամբողջութիւնը 52-54 թերթերէ պիտի բաղկանայ։

Իւրաքանչիւր մասին բաժանորդագինն է՝ Վառնայի համար 1,25. ուրիշ քաղաքներու եւ արտասահմանի՝ 1,50. իսկ ամբողջութեանը բաժնեգինն է, Վառնայի համար 2,50. եւ Վառնայէն դուրս 3 ֆր. ձեռքէ առնողները պիտի վճարեն առաջուան պէս՝ 8 երեսնոց պրակին՝ 5 սանթիմ։

Այն քաղաքները եւ կամ գիւղերը ուր մէկէ աւելի բաժանորդ ունինք, միայն մէկ հասցէի ամէն շաբաթ երկու պրակը մէկ ծրարով պիտի ղրկուի, իսկ առանձին բաժանորդի պրակները 6 հատը մէկ ծրարով պիտի ղրկուի փոսթի ծախքը հրատարակչին վրայ է։

Փափագողները պէտք է դիմեն հետեւեալ հասցէին՝
imprimerie Orientale, Onnik Parseghian Varna

Դրամի փոխարէն նամականիշ ալ կ'ընդունուի։

Отговорникъ
Мурадъ-Ераносянъ

Печатница „Взаимность“ Варна